

"Me lahkume Euroopa Liidust, aga me ei lahku Euroopast"

■ Briti suursaadik Theresa Bubbear usub, et Ühendkuningriigi head suhted Eestiga jäävad püsima ka pärast Brexitit. Et kinnitada kahe riigi saja-aastast sõprust, teeb ta sel aastal tiiru peale tervele Eestimaa.

Suurbritannia Brexiti-minister David Davis on öelnud, et käimasolevad lahkumiskõnelused Euroopa Liiduga on sama keerulised nagu maandumine Kuule. Me ei tea praegu, kui pehme see saab olema, aga olete selle võrdlusega nõus?

Jah. Arvan, et mõlemal juhul on idee iseenesest lihtne – me läheme Kuule või me lahkume Euroopa Liidust. Aga kui hakkad asja lähemalt vaatama, saad aru, kui palju tuleb arvesse võtta nüansse, millest iga viimane kui üks on väga keeruline.

Brexit sunnib üle vaatama absoluutselt kõike. Arvan, et see ei ole halb, sest aeg-ajalt on hea mõelda, miks me midagi teeme. Sellepärast, et oleme alati nii teinud?

Brexit on hea võimalus asjadele värske pilk heita?

Jah. Meil on ainult üks võimalus Brexitit õigesti teha ja me ei saa riskida selle ebaõnnestumisega.

Kahtlustan, et on asju, millele me pole veel korralikult mõelnud, aga Brexit mõjutab iga eluvaldkonda. Võtame näiteks britid, kes elavad Hispaanias. Mis saab nende tervishoiust või pensionidest? Kõik see on inimeste elus väga oluline. Inimesed oleksid ka väga pahased, kui lennukid ei saa Brexitit järel lennata, sest puuduvad vajalikud load. Inimesed soovivad, et kõik läheneks sujuvalt, ja selleks peab olema paigas iga detaili iga millimeeter.

Vahel ärritab mind, et Briti meedia kujutab Brexitit nii mustvalge ja lihtsana. Siin ei ole midagi lihtsat.

Briti meedias paistab see olevat igapäevane teema. Millisele üle praegu kõige rohkem arutletakse?

Kiiruse üle. Ka need inimesed, kes ei hääletanud Brexitit poolt, tahaksid, et me sellega kiiremini ühele poole saaksime. Näiteks räägitakse palju sellest, kui pikk peaks olema üleminekuperiood pärast Euroopa Liidust lahkumist.

Kõige tõenäolisemaks peetakse kaheaastast üleminekuperioodi.

Jah, aga on arvamusi, et see võiks kesta vähem või kauem kui kaks aastat. Ükskõik, kumb variant jutuks tuleb, kõigil on selles küsimuses tugevad tunded.

Ma ei arva, et inimesed oleksid eriti oma arvamust muutnud. Need, kes Brexitit pooldasid, teevad seda ka praegu ja tahavad edasi liikuda. Ja need, kes olid Brexitit vastu, on seda

endiselt, aga nemadki soovivad edasi liikuda.

On ju ka neid, kes siiani loodavad, et on tagasitee. Hiljuti ütles isegi Briti ekspeaminister John Major, et brittidele tuleks anda võimalus hääletada uuesti Euroopa Liidust lahkumise üle.

Jah. Kõik pole sellega leppinud. Ka parlament pole selles üksmeelele jõudnud, et tagasiteed enam pole. Meil on tugev traditsioon selles, et parlament tahab ise otsustada, mida teha, mitte lasta seda endale ette kirjutada.

Mina isiklikult tagasiteed ei näe. Ainus asi, mis võiks olla Brexitist hullem, oleks Brexiti mittetoimimine. Sest inimestelt küsiti ja nad vastasid. Ei saa öelda, et teeme uuesti, sest vastus oli vale.

Pärast rahvahääletust spekulereeriti palju selle üle, et hääletuse tulemus võinuks olla teistsugune, aga inimesi eksitatakse Brexiti tagajärgede suhtes.

Arvan siiski, et uus referendum oleks katastroof. Usun, et vastus oleks sama, aga pahan-daks paljusid inimesi, vihjates, et nad ei vastanud aliguse õigesti. Referendumi päevast peale olen mõelnud, et oli hea saada kinnitust sellele, et demokraatia töötab ja rahva arvamust austatakse. Hääletustulemus oli ju selge. Minu töö riigiametnikuna pole kahelduda poliitikas, vaid seda elu viia.

Võib-olla jääb meil vähem raha, võib-olla rohkem. Keegi ei tea, kuni see juhtub.

Kas valitsus on praeguseks esitanud rahvale tõsiselt võetava analüüsi, kui palju haavab Euroopa Liidust lahkumine Briti majandust?

Keegi ei tea täpselt, kui palju see tegelikult maksma läheb. Avalikkuse ette on jõudnud nii valitsusväliste organisatsioonide kui ka riigiametnike analüüsi. On lekinud mõned analüüsid, mis ütlevad, et Brexit läheb väga kalliks maksma. Numbrid, mida eri allikad on pakkunud, varieeruvad miljarditest ja miljarditest naeltest kuni selleni, et mingit kahju ei sünnigi ning me võime Euroopa Liidust lahkumise eest võita. Keegi ei tea.

Peame olema optimistlikud. Meie majanduse öitseng sõltub sellest, kui häid kaubandusleppesid õnnestub teiste riikidega sõlmida, aga seda saame teada alles pärast lahkumist.

Minu arvates pole praegu erilist kasu spekulereimisest, kui palju miljardeid või

Briti suursaadik Theresa Bubbear ütles, et Brexiti positiivse küljena noored nüüd mõistavad, et poliitika on tegelikult huvitav ja puudutab ka neid. "See ei saa olla halb." MATTI KÄMÄRÄ

me kaotada või võita. Inimene tahab teada, kui palju see konkreetset talle ja tema perele maksma läheb, aga sellele küsimusele ei oska praegu keegi vastata.

Brexit on tundlik ja emotsionaalne teema, mis on perekond omavahel tülli ajanud, kuni selleni välja, et lapsed ei räägi enam oma vanavanematega. Paljud pole oma vaadetest loobunud, aga ei taha sellest enam rääkida. Samas on see endiselt paljudele valus küsimus. Eelkõige neile, kes ei läinud hääletama, aga soovivad, et oleksid seda teinud. Eriti noored inimesed, kes avaldasid oma arvamust Facebookis, aga ei adunud, et see polnud hääletus. Et tegelikult pidi kodust välja minema ja midagi tegema.

Brexiti positiivse küljena noored nüüd mõistavad, et poliitika on tegelikult huvitav. Paljud said aru, et poliitika pole midagi igavat ja halli, mis puudutab ainult vanu inimesi, vaid see on oluline kõigile ja ka noored peavad sekkuma. See ei saa olla halb.

Kas majanduse edasine käekäik on praegu brittide suurim mure?

Jah, ma arvan, et on. Põhiline argument, millega paljud inimesed põhjendasid Brexitit poolt hääletamist, oli immigratsioon. Aga see argument on kadumas. See on küll endiselt teema, sest oleme väike saar ning inimesed muudkui tulevad ja tulevad, aga ma ei ole kindel, et Brexit on vastus,

Valitsuse silmis on eestlastel, kes elavad Ühendkuningriigis, väga hea maine. Sest nad töötavad, maksavad makse ja nii palju, kui meie teame, ei ela ükski eestlane sotsiaaltoetustest. See on hämmastav!

Kuidas saab keegi öelda, et peame nendest inimestest vabanema, sest nad on riigile kulud, võtavad meie koolikohad ja me ei saa nende pärast arstiaega? Kui need inimesed töötavad ja maksavad makse, on neil samad õigused. Aga jah, eestlased pole probleem. Ma ei usu, et keegi hääletas Brexitit poolt, sest eestlased vihastasid ta välja.

Eestlaste suurim hirm seoses Brexitiiga on liikumisvabadus, õigemini selle võimalik kadumine.

Peaminister Theresa May on öelnud, et Ühendkuningriik tahab endiselt olla magnet sarravatele, loomingulistele ja uuendusmeelsetele inimestele. Raske on ette kujutada, et Suurbritannia huvides oleks takistada selliste inimeste tulekut.

Kui tuleb reegel, et Suurbritannia on avatud inimestele, kes ei põhjusta kuludis ja on tööturul vajalikud, siis kõik eestlased kvalifitseeruksid. Osa bulgaarlasi ja rumeenlasi mitte, aga eestlased küll.

Tundub, et seni kui Suurbritannia Euroopa Liidust lahkumise tingimused pole selged, ei ole Brexit Suurbritannia ja Eesti suhteid kahjustanud.

Arvan ka, et see ei ole kahe riigi suhteid üldse mõjutanud. Meil on salarelvi, milleks on Briti sõdurid Eestis. Suurbritannia hoolib Euroopa julgeolekust ja on valmis sellesse panustama ka pärast Brexitit.

Meie peaminister kasutab Euroopa julgeolekut tagavaid sõdureid, illustreerimaks sõnumit: "Me ei lähe kusagile! Jah, me lahkume Euroopa Liidu institutsioonidest, aga me ei lahku Euroopast." Ja see on tõsi.

Me olime siin, et toetada Eestit sada aastat tagasi (*Suurbritannia saatis Vabadussõjas Eesti rannikut kindlustama mereväeeskaadri – toim.*). Oleme toetamas Eestit ja NATOt ka praegu. Nii palju kui mina tean, pole eestlased hakanud Ühendkuningriigist Brexitit hirmus lahkuma ega ka vastupidi.

Alguses oli eestlastega kohtumisel esimene küsimus: "Te ei lahku ju päriselt?" Nüüd oleme edasi liikunud ja räägime sellest, kuidas viia Brexitit läbi nii, et see ei kahjustaks kumbagi osapoolt. Me ju ei taha, et Euroopa Liit läbi kukuks. Euroopa Liit on meie lähim naaber ja tugev ühisturg on ka meie huvides.

Kui kõnelda läbirääkimiste ametlikust kulgemisest, siis

need on praegu toppama jäänud. Detsembris jõudsid Euroopa Liit ja Suurbritannia põhimõttelisele kokkuleppele kolmes lahutustingimuses: Euroopa Liidu kodanike õigused Suurbritannias ja Briti kodanike õigused liikmesriikides, lahusarve ning Põhja-Iirimaa piir. Läbirääkimiste teine etapp peaks hõlmama tulevase julgeoleku- ja kaubandussuhteid. Millal selleni jõutakse?

Me räägime tegelikult kogu aeg läbi, aga millal teine faas ametlikult algab, ei tea. Ootame, et märtsis tuleb Euroopa ülemkogul otsus üleminekuaja kohta ja seejärel saame ametlikult edasi liikuda. Ajaraamid on kitsad, sest kõikide liikmesriikide parlamendid peavad leppe ratifitseerima järgmise aasta 29. märtsiks. Et kõik seda teha jõuaksid, peaks kokkulepe sündima oktoobriks.

Suur osa minu tööst on Eestis selgitada, mis hakkab juhtuma. Kavatsen sel aastal läbi sõita kõik viieteist maakonda. Ida-Virumaa kuupäevad pole veel paigas.

Te ei tule kuuks ajaks nagu president Kersti Kaljulaid novembris Narva?

Ei, mul pole seda aega, sest läheme igasse maakonda. Kaasa võtan kümme inimest – poold saatkonna töötajatest. Esimese "pop-up" saatkonna avame Haapsalus (*see toimus eile – toim.*). Kõikjal suhtleme kohaliku meediaga, käime koolides, kuhu võtan kaasa ka sõdureid, kohtume ettevõtjatega ja korraldame ehtbritiilikke teeõhtuid, mis on kõigile avatud. Levitame sõnumit, et oleme endiselt olemas, me ei kao kusagile.

Loodan, et õpin maakondade külastamisest palju, sest on hea mees pidada, et ma olen suursaadik Eestis, mitte Tallinnas.

Suurbritannia kontaktid Ida-Virumaaga on juba praegu päris tihedad. Esimesena meenub Inglismaalt pärit SPIN-programm, mis on kanda kinnitanud Kohtla-Järvel ja Narvas. Tegemist on spordil põhineva ennetusprogrammiga, mis on suunatud väiksemate võimalustega noortele, arendades nende jalgpalli- ja sotsiaalseid oskusi.

Jah, nii saatkonnal kui ka Briti Nõukogul on Ida-Virumaal käsil mitu projekti ja need on peamiselt hariduse valdkonnas. Näiteks Narva kolledžis toetame meediaõpet ja -analüüsi. Kooliõpilastele on aga suunatud programm, mis õpetab neid väitlema ja avalikult esinema. Põrme veel näiteks tähelepanu vene koolide inglise keele õpetajatele, kellel paistab olema enesetäienduseks vähem võimalusi.